

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 Din, za 1/2 leta
90 Din, za 1/4 leta 45 Din,
mesečno 15 Din; za ino-
zemstvo: 210 Din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 81.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Oredništvo in upravnništvo
je v Ljubljani v Gregorči-
čevi ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošti hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak torek, če-
trtek in soboto

Ljubljana, torek 21. julija 1936

Cena posamezni
številki Din 1'50

Izpremembe kapitalizma

Nova doba, ki si je začela po vojni na vseh poljih utirati svojo pot, je tudi izpremenila nazor o kapitalizmu. Ne sicer tako, kakor bi hoteli to prikazati skrajneži na tej ali oni strani, vendar pa v tako znatni meri, da se mora to poznati v vsem našem gospodarskem življenju. Zato ne bo odveč, če tudi tu zabeležimo nekaj zelo zanimivih konstatacij o izpremembah kapitala, ki jih je objavil v »Prager Tagblattu« g. Rudolf Natscheradetz. Članek se glasi:

Kapitalizem, kakor smo ga poznali iz predvojne dobe, je temeljil na tem, da je bil v najširšem pomenu besede **svobodno gibanje**. Svetovnjaštvo, ponos predvojne dobe, je kljub Zvezi narodov danes razdrlo. Državljan je vezan na grudo in ne more zapustiti domovine, se ne more naseliti v tujini, ne more poslovati v tujini, ne more v tujino svobodno nakazovati plačil in ne more svobodno razpolagati niti z lastnim premoženjem. Avtoritarna država, kateri so narodi uglasili pot, je privedla ne samo do političnih, temveč tudi gospodarskih diktatur, ki so dočele odpraviti vse avtonomne pravice državljanov. Diktatura, boljševiska ko fašistična, je zatrla svobodno gibanje kapitala. Rusija preživlja ta triumf, da so tudi druga velika gospodarska ozemlja, da je celo Amerika, čeprav ne v zunanjih oblikah, pa dejansko prevzela njene gospodarske metode. Kaj je vendar reglamentacija trgovine, kaj so vsi valutno-politični prisilni ukrepi, kaj vsi pet- in desetletni načrti za zaposlitev ljudi, kaj vsi socialno-politični zakoni, kaj je vse to strogo vzeto drugemu, ko izposojilo pri boljševiskem idejnem zakladu.

Obubožanje sveta zbog vojne ni samo zlomilo nadmočni vpliv velekapitala, temveč spreobrnilo tudi razmerje držav do kapitalizma. Predvojne vlade so se razumele z denarnimi silami, ki so jih smatrala za ustvaritelje rastočega blagostanja in ki so deloma to tudi bile. V posebno gospodarstvo ne bi takrat posegla niti ena država in če ji je bilo to neodločljivo, potem se je to zgodilo vedno v pravno brezhibni obliki. Zakonodajca, uprava in sodstvo so strogo čuvali zasebno lastnino. Kapitalizem kot največji davkoplačevalec je zahteval od države kot protidajatev, da mu je zagotovljeno njeno varstvo in da je varen pred vsako grožnjo, zlasti pa s strani delavskih množic.

V svetovni vojni in v revolucionarnih preobratih povojne dobe se je seveda izkazalo, kako brez vsake moči je zasebna lastnina, če ji ne stoji ob strani državna sredstva moči. Ta nazor in pouk je naravnost privedel h spoznanju, da je posest samo to, kar priznava država kot posest in kar je pripravljena braniti s svojimi sredstvi moči. Država zato danes ne zahteva za varstvo zasebne lastnine visoke davke, temveč zahteva od kapitala tudi to, da je tudi na škodo lastnih interesov v službi celote. Podjetnik, kateremu danes država predpiše kakšne mezde mora plačevati, kakšna delovna doba mora veljati in ki mu predpiše država dostikrat tudi cene za njegove izdelke, je danes dejansko le od države imenovan upravitelj svojega podjetja. Kapitalist

pa, ki ni noben podjetnik, temveč samo rentnik, je danes ujetnik države, kajti v zaključenih gospodarskih omejitvah, kakor so nastala iz propada valut, more država ukazati obrestno mero, dolžna razmerja enostransko raztrgati, izvajati konvencije in celo pobirati znižanjem veljave denarja premoženje. Kar se imenuje polom kapitalizma, to v zadnji posledici ni nič drugega ko prenehanje pravice svetovnega gibanja za kapital, ki ne sme več odtekati tja, kjer najde najboljše obresti in najboljši zaslužek. Časi, ko so se morale države pogajati s finančnimi skupinami zaradi posojil, ko je mogel podjetnik na račun delavskih mezd povisati svoj dobiček in ko so se na borzah s posrečenimi špekulacijami pridobivala premoženja, ti časi so — kakor pač smemo reči — za vedno končani.

Ali pa je zaradi tega vržen ka-

pital s prestola, kakor mnogi mislijo, ali se je preživel ali je kot činitelj izločen iz gospodarskega življenja? Nobeno gospodarstvo, niti socializirano gospodarstvo v Rusiji ne more kapitala pogrešati. Tudi v Rusiji, kjer združuje država vsa produkcijska sredstva v svojih rokah, je navezana na sodelovanje kapitala. Kajti kapitalizem ni isto ko zasebna lastnina. Čeprav morda v mnogih državah izgleda, kakor da bi bila ogrožena zasebna lastnina in čeprav je bila v mnogih deželah zasebna lastnina z različnimi omejitvami, v kolikor je pripadala tujcem, tudi dejansko razlašena, je vendarle socialistična država bodočnosti, ki odpravlja zasebno lastnino in jo nadomešča s kolektivno lastnino lažniva slika. Na ruskem primeru vidimo, da ni razlastitev premoženja nobeno trajno stanje in da se na vse zadnje iz vsake revolucije, tudi iz one,

ki je odpravila zasebno lastnino, razvije zopet zasebna lastnina.

Ljubzen do posesti je v človeški naravi utemeljena, prav tako ko pohlep po oblasti. Narava ni dala ljudem enake telesne sile, niti enake nadarjenosti in enake duševne sposobnosti in zato tudi ne bi mogel noben zakon odmeriti ljudem enakih zahtev do življenja in užitkov. Dokler pomeni denar nakazilo na zboljšanje življenjskih pogojev in dokler zadošča denar v določenih mejah tudi želji po oblasti, se bodo ljudje pehali za denarjem in hoteli, da pridejo do blagostanja in posesti. Kapital bo zato v vsaki družbi, pa naj se ta izoblikuje kakorkoli, ohranil svoje mesto, samo da se bo moral v gospodarskem redu, ki se poraja iz krčev teže krize, odreči svoji poziciji moči in se kot službujoči člen podrediti potrebam celote.

jejo skupno. Mestno poglavarstvo (v Ljubljani) bi moralo zato zahtevati, da prijavi trdka stroke, ki se po krajevnih potrebah in običajih ne izvršujejo skupno, s posebno vlogo. Izven vsakega spora je, da se po krajevnih potrebah in običajih trgovina »s čevlji, kožami, gumo in nogavicami« ne izvršuje skupno s trgovino »s surovimi kožami«, kakor je tudi izven spora, da se »trgovina s čevlji, kožami, gumo in nogavicami« po krajevnih običajih ne izvršuje skupno n. pr. s trgovino »zrakoplovnimi potrebščinami«, ali s trgovino »s papirjem in kartonom«, ampak, da so to popolnoma ločene stroke, ki se nikdar niso izvrševale skupno. Obrtno pooblastilo pooblašča trdka tudi za »promet sa svim fabrikatima i sirovinama te obavljanjem svih trgovačkih poslova za postizavanje društvenih svrha«, torej generalno pooblastilo celo za »promet« z nepremičninami in vsakimi predmeti, ki pridejo sploh v poštev za doseg družbenih ciljev. Tako poslovanje se vsekakor ne vrši po krajevnih običajih skupno s trgovino s čevlji. Z ozirom na označeno je bilo to radi nezakonitega postopka napadeno odločbo razveljaviti. Pri tem je opozoriti na določila §§ 29. in 30. z. u. p., po katerih je ob izdaji nove odločbe postopati.

Takse prosto po čl. 5. t. 4. zakona o takсах.

O tem se obveste:

1. »Bafa« cipele i koža d. d., Borovo, v roke pravnemu zastopniku g. dr. Frlanu Francu v Ljubljani.
2. Mestno poglavarstvo v Ljubljani s priključnim spisom radi vročitve odločbe stranki pod 1. proti protidilu.
3. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Namestnik bana, pomočnik:

Dr. Majcen s. r.

Določila obrtnega zakona veljajo za vse in tudi »Bafa« se mora po njih ravhati. Če že tuje podjetje hoče vedno bolj razširjevati svojo proizvodnjo in svoje poslovanje, potem je pač najmanj, kar se mora od njega pričakovati, da se natančno ravna po vseh zakonskih določilih. Samo pozdraviti je, da je banska uprava s svojo odločbo to stališče sankcionirala.

Pred jesenskim velesojem

Začele so se že prve priprave za jesenski velesojem, ki bo od 1. do 13. septembra.

Tudi letošnji jesenski velesojem bo pod visokim pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II.

Določen je tudi že program jesenskega velesoja.

Poleg industrijske in obrtne razstave bo v okviru tega velesoja prirejena vsedržavna lesna razstava, ki naj bo velika propaganda za večjo uporabo našega lesa in njegovih produktov. Ta velika razstava bo razdeljena v naslednje oddelke: Splošno lesno gospodarstvo. Produkcija. Uporaba drv in lesa. Različni industrijski in obrtni izdelki. Pohištvo. Domači hišni obrt in industrija. Destilacija lesa, kemija. Trgovina. V zvezi s to razstavo bo urejen tudi živalski vrtni divjadi naših gozdov.

Obsežne so tudi priprave za veliko cvetlično in zelenjadno razstavo, ki bo zavzemala ogromen razstavni paviljon in obširne prostore pred njim. Obenem bosta

Leteče komisije in prečanski kraji

Kazni za devizne prestopke le v prečanskih krajih

Finančno ministrstvo je predpisalo stroge devizne predpise, ki pa so le preprosto tudi tako zapleteni, da poslovni človek niti ne sluti, kdaj jih prekrši.

Na primer. Če pride k trgovcu njegov poslovni prijatelj iz tujine, kateremu je za dobavljeno blago dolžan nekaj tisoč dinarjev, mu kljub temu ne sme dati na račun niti pare. Marsikateri trgovec ne ve, da mora tudi v tem primeru najprej zaprositi finančno ministrstvo za dovoljenje in tako zagreši devizni prestopok, ker je dal v najboljši veri svojemu poslovnemu prijatelju kateri tisočak. Finančno ministrstvo pa vodi strogo kontrolo nad uvozom blaga in ko ugotovi, da je trgovec dal svojemu dobavitelju sam nekaj na račun, ga kaznuje z veliko globo.

Da bi se mogli vsi ti prestopki ugotoviti, je ustanovilo finančno ministrstvo posebne »leteče komisije«. Te komisije gredo iz kraja v kraj ter pregledujejo poslovne knjige trgovcev in drugih podjetnikov. To pregledovanje pa se izvaja rigorozno samo v nekaterih krajih, dočim nismo še nikdar slišali, da bi te leteče komisije poslovale tako rigorozno tudi v drugih krajih. Samo tu pa tam se kaznuje tudi kakšna druga firma, da se ne bi moglo reči, da se postopa pristransko. Toda tudi takrat, kadar se kaznuje trdka iz onih krajev, se kaznuje večinoma samo ona, katere lastnik je iz prečanskih krajev, ki je torej dejansko prečanska firma.

Notorično je, da trgovstvo danes že govori, da se te leteče komisije pojavijo v prečanskih krajih takrat, kadar potrebuje finančno ministrstvo denar za kakšne posebne namene. Te potrebe pa gredo v milijone. Da je res tako, naj navedemo trdke, ki so bile kaznovane zaradi deviznih prestopkov v zadnjem času. In »Trgovski Vestnik«, iz katerega posnemamo tudi te vrstice, navaja nato celo serijo zaradi deviznih prestopkov kaznovanih trdk, ki pa so vse iz Slovenije, Vojvodine, Hrvaške in drugih prečanskih krajev. In nato nadaljuje:

Kako to, da so kaznovani samo ljudje iz prečanskih krajev? Ali

so drugod sami svetniki? Ali drugod res ni nikogar, ki bi zagrešil devizni prestopok? Saj bi se kdo vendarle moral čeprav nehotje pregrešiti proti silno kompliciranim deviznim predpisom, kadar posluje z Grčijo, Romunijo, Turčijo, Albanijo ali pa z Nemčijo, Francijo in Anglijo. Saj so tudi oni ljudje iz krvi in mesa. In vendar za nje ni letečih komisij.

Ali je potem čudno, če se v prečanskih krajih zbog tega pojavlja vedno močnejši glas, da se morajo naše državne finance popolnoma izpremeniti. Ali se bo kdo čudil,

če se vedno odločneje zahteva njih popolnoma drugačna organizacija?

Ni se vendar čuditi, če imajo ljudje takšne neenakosti počasi zadosti in če zahtevajo, da se tej neenakosti napravi konec. Tu v prečanskih krajih strogo izterjavanje davkov, tam pa o takšni drakonični praksi niti sledu! To so dvojne mere, to so dvojni in prav nič bratski običaji!

Zato so trgovci in vsi gospodarski ljudje popolnoma upravičeni, če zahtevajo, da se ta neenakost neha in da se davčna praksa izpremeni tako, da pride tudi v tem pogledu do enakopravnosti!

Tudi za Bafo velja obrtni zakon

Banska uprava ugodila pritožbi Zbornice za TOI proti odločbi ljubljanskega mestnega poglavarstva

Trdka Bafa je izpremenila pravila družbe in je te izpremembe tudi vpisala v trgovsko-sodni protokol. Da bi obrtna pooblastila svojih prodajalnic prilagodila novim pravilom družbe, je vložila pri obrtnih oblastvih vloge za dopolnitev, odnosno razširitev prejšnjih obrtnih pooblastil. Po določbah § 95 (1) zakona o obrtnih pa se smejo prijaviti z eno vlogo samo obrti in stroke, ki se izvršujejo po krajevnih potrebah in navadah skupno. Ker je šlo pri izpolnitvi obrtnih pooblastil Bačinih prodajalnic za razširitev na nove stroke, ki se po mnenju Zbornice za TOI v Ljubljani po krajevnih potrebah in navadah ne izvršujejo skupno, bi morala trdka Bafa vložiti za vsako tako stroko posebno prijavo. Kljub temu jasnemu zakonskemu predpisu je poglavarstvo mestne občine v Ljubljani razširilo Bačino pooblastilo za prodajalnice v Ljubljani na podlagi samo ene vloge Bafe. Zato se je Zbornica za TOI v Ljubljani proti izdanemu pooblastilu mestnega poglavarstva pritožila in je kr. banska uprava zbornični pritožbi ugodila ter tozadevno pooblastilo Bačine prodajalnice v Ljubljani zaradi nedostatka postopka razveljavila.

Odločba banske uprave se glasi:

Kraljevska banska uprava dravske banovine.

VIII. No. 4958.

V Ljubljani, dne 14. julija 1936.

Odločba.

Z odločbo z dne 3. junija t. l. št. 34436 je predsednik mestne občine v Ljubljani v smislu § 96. ob. zak. vzel na znanje prijavo obrta trdke »Bafa« cipele i koža d. d., Borovo in izpopolnil trdki določila, ki so vložila za podružnico s sedežem v Ljubljani, tako da sme izvrševati trgovino s svima pripadecima — iz zbornične izjave . . . obuče.

Na pravočasno vloženo pritožbo Zbornice za TOI v Ljubljani, na podstavi § 418. v zvezi s § 101. ob. zak. ter §§ 114. in 117. z. u. p.

odločim,

da se pritožbi ugodi in napadena odločba zaradi nedostatka postopka razveljavi.

Nadaljnja pritožba po redni upravni poti ni dopustna.

Razlogi:

V smislu § 95., odst. 1. ob. zak. se smejo z eno vlogo prijaviti samo obrti in stroke, ki se po krajevnih potrebah in običajih izvrš-

tam bogato zastopani tudi vrtna arhitektura in skulptura.

Dalje bo ta velesejem obsegal še razstavo malih živali, razstavo malega obrta in živilsko razstavo.

Bogat, kakor druga leta, bo torej tudi letošnji jesenski velesejem. Naravnost odlične gospodarske važnosti pa bo zaradi vsedravnih razstav. Upamo, da bo ta razstava dokončno pripomogla, da se bo vendarle storilo to, kar je potrebno za rešitev našega lesnega gospodarstva.

† Ivan Podlesnik

Na kirurški oddelku ljubljanske bolnišnice je umrl v soboto popoldne knjigovodja Ivan Podlesnik. Rodil se je leta 1881. v Ljubljani, napravil Mahrovo šolo in se potem še dalje izobrazil v knjigovodstvu, služboval je pri Ljudski posojilnici, poučeval na dvorazredni trgovski šoli, bil nastavljen še pri drugih podjetjih ter bil končno nameščen pri gradbenem podjetju inž. Dedeka. Povsod, kjer je služboval, se je izkazal s svojim strokovnim znanjem ter s svojo zanesljivostjo.

Pokojni Ivan Podlesnik je bil znan tudi kot odlični kulturni delavec, ki je sodeloval in podpiral vsako dobro in plemenito stvar, se odločno boril za kulturni in gospodarski napredek Slovencev, si v tem boju pridobil odlične in zveste prijatelje, a ostal vedno samo skromni kulturni delavec, ki ne išče ne nagrade in ne priznanja. Rajnki je bil eden tistih naših tihih kulturnih delavcev, o katerih se ne govori, ki pa so dejansko omogočili naš napredek.

Pokojni Ivan Podlesnik je kot prvi Slovenec napisal knjigo o knjigovodstvu, deloval pri Sokolu in kasneje pri Orlu, bil eden intimnejših sodelavcev pokojnega dr. Kreka ter z njim ustanavljal zadruge, sodeloval pri mnogih listih, izdal svoje »Spomine iz Ljubljane« ter napisal ob koncu svojega življenja še dramo: »Na Krasu, tragedija naroda«. Vedno je bil delaven, vedno zvest borec za vse dobro in plemenito in slovenska javnost ga bo zato tudi ohranila v častnem spominu.

Težaven položaj trgovcev v Južni Srbiji

Zveza trgovskih združenj za vardarsko banovino je imela v nedeljo v Skoplju redno letno skupščino, ki jo je otvoril in vodil predsednik Združenja Vojin Varošić, trgovec v Skoplju. Po vdanosti brzojavki kralju Petru in knezu Pavlu je očrtal predsednik Varošić v zanimivem govoru težaven položaj trgovstva. Z ene strani pritiska trgovstvo velekapital, z druge pa favorizirano ter privilegirano nabavljajno zadružništvo. Vse trgovstvo se danes bori za svoj goli obstanek. Nevarnost je že, da trgovstvo v tem boju propade in izgine. Vendar pa kljub vsem težavam trgovstvo ne sme izgubiti poguma, temveč se mora z vero v uspeh boriti proti vsem težavam in v ta namen predvsem okrepiti vse svoje stanovske in strokovne organizacije.

Nato so bila prečitana razna poročila, od katerih je bilo posebno toplo sprejeto poročilo tajnika Ilića. Soglasno so bila sprejeta tudi vsa druga poročila. Z akklamacijo je bila nato izvoljena nova uprava z g. Dimitrijem Bojadžijem na čelu.

Nato so poročali posamezni delegati o stanju gospodarstva v njihovem okolišu. Med drugim so zahtevali, da se odpravijo privilegiji nabavljajnih zadrug, da se Prizadu odvzame monopolna pravica odkupa opija ter da izda vlada nujne praktične ukrepe, s katerimi bi se mogla povečati trgovina z Albanijo. Mnogo iniciativnih predlogov je bilo podanih tudi

glede gojitve svilarstva ter pospeševanja tobačne kulture.

Ves občini zbor je dokazal, da je trgovstvo Južne Srbije dobro organizirano ter da se tudi zaveda svojih dolžnosti tako do celote, ko do svojega stanu.

Razprave pred davčnim odborom

Pred davčnimi odbori se bodo obravnavali predlogi davčne uprave za naslednje pridobitne stroke: 3. avgusta ob pol 9. ure dalje ključavničarji, kleparji, kotlarji,

vodovodni instalaterji, kovači, mehaniki.

4. avgusta ob pol 9. uri elektroinstalaterji, zidar, mojstri, sedlarji, torbarji, ščetarji, tapetniki, peki, slaščičarji, medicarji.

5. avgusta ob pol 9. uri mesarji, prekajevalci.

6. avgusta ob pol 9. uri dimnikarji, borzni senzali, carinski posredniki, steklarji, brusilci stekla, popravljanje in uglaševanje glasb. instrumentov, izdelovanje cementnih izdelkov, testenin, harmonik, pogreb. potrebščin, plobm, kemijskih produktov, dežnikov, tehnič-

nega olja, luga, mila, keramike, kozmet. potrebščin, štukaterji, vulkanizerji, kamnoseki, akcidenčne tiskarne, barvanje usnjatih predmetov, grafični umetn. atelje, pokončevanje mrčesa, preparatorji.

Istega dne ob pol 12. uri: inženirji, arhitekti, civilni geometri.

7. avgusta ob pol 9. uri: notarji.

8. avgusta ob pol 9. uri: zdravniki, zobozdravniki, dentisti.

Seznami davčnih zavezancev teh strok so razgrnjeni na vpogled v pisarni mestnega poglavarstva od 20. do 27. t. m.

sporazum velik uspeh, ker je svoboden prehod ruskega vojnega brodovja skozi Dardanele zagotovljen. Da je Anglija v tako znatni meri popustila Rusom, je posledica napetosti med Anglijo in Italijo, katere stališče v Sredozemskem morju je zbog prostega prehoda ruskega brodovja skozi Dardanele oslabiljeno.

Gdanska vlada je izdala na podlagi pooblastilnega zakona iz leta 1933. celo vrsto ukrepov, ki pomenijo dejansko popolno ukinjenje ustave svobodnega mesta Gdanska. Na podlagi teh ukrepov mora vlada prepovedati vse politične organizacije, zatreti vse liste, prepovedati vsako zborovanje, razpustiti vsa društva itd. Tudi vsako udejstvovanje Židov je onemogočeno. Končno se uvaža v Gdansk zloglasna narodno socialistična tajna policija Gestapo.

V nedeljo so bili na Poljskem velikanski protestni shodi proti nameravani priključitvi Gdanskega k Nemčiji. V Varšavi se je udeležilo protestnega zbora in sledečih demonstracij okoli 40.000 ljudi. Na shodu so govorniki ostro napadali dvolično politiko Nemčije, ki sicer pravi, da je Poljski prijateljska, ki pa kljub temu hoče dobiti v svojo posest Gdansk. Toda ustje reke Visle mora ostati poljsko.

Kako se bo razvijalo gdansko vprašanje v bodoče, še ni mogoče reči. V Zenevo se ni prišlo poročilo komisarja Lesterja. Poljska bo baje v konfliktu nevtralna, kar da je že obljubil Beck ob svojem zadnjem obisku v Gdanskem. Na drugi strani pa se poroča, da Poljska ne bo popustila in da je zato Nemčija pripravljena žrtvovati senatnega predsednika Greiserja, če bi bil istočasno imenovan za Gdansk drug komisar Zveze narodov.

V španskem Maroku se je vojska uprla madridski vladi. Uporni vojski se je pridružila tudi vsa tajska legija, ki šteje okoli 20.000 vojakov. Španski Maroko je ves v rokah upornikov in policija, ki je ostala vladi zvesta ter začela boj z uporniki, je bila premagana, pa čeprav so jo podpirale delavske in mladinske levčarske organizacije. Iz Maroka prodirajo uporniške čete v Španijo, kjer so se jim baje pridružile posadke v Sevilji, Malagi in drugih južnih mestih. Tudi večina vojne mornarice je prešla na stran upornikov, kakor poroča radijska postaja v Cevti, ki je v rokah upornikov.

Madridska radijska postaja, ki je v rokah vlade, pa vse te vesti demantira ter pravi, da je vlada gospodar položaja v vsej Španiji. Enako da je ostala večina mornarice vladi zvesta in vladno poročilo pravi celo, da je tudi Melilla, ki leži v španskem Maroku, zopet v rokah vladnih čet. Neko vladno poročilo ve celo povedati, ga je general Franco, ki je vodja upornikov, od vladnih čet ujet. Nikakor še ni mogoče kontrolirati, katere vesti so resnične, ker je telefonska zveza s Španijo še vedno pretrgana. Da pa je položaj za vlado nad vse resen, priča najjasneje to dejstvo, da je bila

španska vlada v enem dnevu trikrat izpremenjena. Najprej je odstopila vlada Quiroga, ker se ji je očitalo, da je zaradi prevelike popustljivosti kriva upora. Nato je bila imenovana vlada, ki jo je sestavil predsednik španskega parlamenta Barrio in v kateri so bile zastopane vse levčarske stranke, da je pomenila koncentracijo vseh levčarskih sil Španije. Toda tudi ta vlada je odstopila in mesto nje je bila imenovana vlada generala Joseja Girala, v kateri je tudi notranje ministrstvo prevzel general, kar pač najbolj jasno govori o težkem položaju vlade. V posebnem oklicu je pozvala vlada vse prebivalstvo, da ji prisloži v boju proti uporni vojski na pomoč.

Španski uporniki so po zadnjih vesteh ne samo gospodarji vsega španskega Maroka, temveč z uspehom prodirajo v južni Španijo. Na hitro roko oboroženi delavski bataljoni niso uporniški vojski kos, zlasti pa ne legionarjem. Uporniki so poslali madridski vladi ultimatum, da se mora v dveh urah vdati, sicer da bodo začela Madrid bombardirati letala. Zdi se pa, da se je položaj vlade v Madridu utrdil. Iz Asturije in drugih provinc prihajajo delavci in rudarji trumoma v Madrid, kjer formirajo iz njih bataljone. Tudi sovjetske so že začeli ustanavljati v Španiji. V Sevilji je bila sestavljena revolucionarna vlada. Državlanska vojna je v Španiji v polnem razmahu.

Francoski minister za javna dela je izjavil novinarjem, da je načrt francoske štiriletke že gotov. Za financiranje teh del je določenih 30 milijard frankov. Že letos se bo v ta namen porabilo 6 milijard, nato pa vsako naslednje leto po 8 milijard.

Nemčija ima že 3300 vojnih aeroplanov, število rezervnih vojnih letal pa je tudi že naraslo na 2800.

Evropski lesni trg Položai se je nekoliko zboljšal

Mednarodni lesni odbor na Dunaju je zbral poročila iz vseh evropskih dežel o stanju lesnega gospodarstva in lesne trgovine. Na podlagi teh poročil se dobi naslednja slika:

Mednarodni lesni trg je v l. 1936 v znaku zboljšanja, ki je nastalo iz teh razlogov: V uvoznih deželah se je potrošnja lesa povečala, že itak ne posebno velika skladišča so se v zadnjem času znatno izpraznila in končno je omogočila v novembru sklenjena konvencija evropskih lesnih izvoznikov v Koppenhagen, da ti koordinirajo svojo prodajno politiko. Že koncem maja so mogle velike izvozniške države z uspehom plačevati znaten del svojega letošnjega kontingenta ter se morejo zato jesenski posli v lesu presojati zelo ugodno.

Ta položaj bo naravno ugodno vplival tudi na države, ki so letošnje slabo prodajale, kakor n. pr. naša država, ki je bila od sankcij posebno težko zadeta. Da se sedanji ugodni razvoj ohrani, opozarja dunajski lesni odbor na nujno potrebo, da se vse države ravna po dogovorjeni prodajni politiki in da države, ki so v ugodnejšem položaju, ne povisajo preveč cen, ker bi mogle s tem povzročiti reakcijo, ki bi uničila vso podlago za ugodnejši razvoj lesne trgovine.

V vseh poročilih iz lesnih uvoznih držav se ugotavlja, da se je odjem povečal zaradi ugodnejše konjunktne in povečane gradbene delavnosti. Zlasti velik dvig potrošnje je bil dosežen v Nemčiji, kjer so tudi skladišča skoraj popolnoma izpraznjena. Večja potreba na lesu v Španiji se ne more popolnoma pokriti zaradi pomanjkanja deviz. V Franciji je sicer povpraševanje majhno, zato pa so skladišča prazna.

Italija ima sicer velike potrebe na lesu, toda zaradi pomanjkanja deviz in nemogućnosti kompenzacij bo lesni uvoz v Italijo še nadalje omejen. Tudi ukinjenje sankcij ne bo dosti na tem izpremenilo in uvoz lesa se ne more prej povečati, dokler Italija ne reši vprašanja financiranja gospodarske eksploatacije Etiopije in financiranja svojega uvoza.

Grčija ima zelo male zaloge, a veliko potrebo, toda še večje plačilne težkoče. V Palestini so sedanji neredi omejili trgovino. Zmanjšala pa se je potreba Nizozemske in Švice po lesu.

Ponudba ni v vseh izvoznih državah enaka. Tako le malo ponujajo blago Rusija, Finska in Norveška, ker so mogle že do

konca maja prodati znaten del svojega letnega kontingenta. Tudi ponudbe Švedske, Poljske, Češkoslovaške in Kanade so manjše, vse pa skušajo tudi dvigniti cene. Stalno so s ponudbami na trgu Avstrija in vse tri baltiške države, toda s čvrstimi cenami.

V najtežjem položaju pa sta zaradi sankcij Jugoslavija in Rumunija, ki sta prisiljeni, da na drugih tržiščih nastopita z večjimi ponudbami lesa. Rumunija je bila poleg tega primorana, da tudi zaradi manjšega povpraševanja v sredozemskih deželah skuša prodreti na zapadne evropske trge. Tudi Jugoslavija mora tu iskati

nadomestila za izgubljeni italijanski trg.

Iz tega sledi, da je položaj Jugoslavije in Romunije najtežji in da je celo negotovo, če bosta mogli izkoristiti njima določene kontingente. Po ugotovitvah Mednarodnega lesnega odbora so še neprodane količine lesa v evropskih državah tako neznatne, da se bodo zelo lahko oddale. Da bi se položaj še nadalje zboljšal, priporoča tudi dunajski odbor, da ostanejo za l. 1936 določene kvote v veljavi tudi še v l. 1937. Definitivno se bodo določile izvozne kvote vseh držav na seji odbora, ki bo dne 1. oktobra 1936 v Stockholmu.

Maribor – „Jugoslovanski Manchester“

Revija naše industrije na V. mariborskem tednu – Splošna industrijska in specialna tekstilna razstava

Letošnji jubilejni V. mariborski teden bo imel predvsem gospodarsko obeležje. Zato ni povsem slučajno, da bo prireditel posvečena v veliki meri tudi naši industriji, od katere živi pretežni del tukajšnjega življa. Industrija daje obmejnemu Mariboru posebno karakteristiko, saj ga nekateri imenujejo z ozirom na visoko razvito tekstilno industrijo »Jugoslovanski Manchester«. Iz razloga, da je naše obdravsko mesto predvsem industrijskega značaja, se je uprava Mariborskega tedna odločila, da tudi letos s sodelovanjem naših industrijskih podjetij organizira na Mariborskem tednu veliko splošno industrijsko in specialno tekstilno razstavo, ki sta že lani vzbujali največ pozornosti naših in tujih obiskovalcev in dosegli prav lepe uspehe. Obe razstavi sta za Maribor velikega gospodarskega pomena, saj se bodo obiskovalci seznanili s tukajšnjo industrijo in spoznali naš Maribor tudi s te plati.

Za tekstilno industrijo, ki je v Mariboru na prvem mestu in za katero je namenjena posebna razstava na V. mariborskem tednu, prednjači kemična industrija. To industrijsko panogo zastopa pri nas več tvornic, ki so znane ne samo v naši državi, temveč so priznane tudi v tujini. Na splošni industrijski razstavi bo prikazana poleg mnogih industrijskih panog, tudi kovinska industrija, ki je za naše narodno gospodarstvo zelo važna. Med zelo važne činitele v razvoju mariborske in okoliške industrije moramo vsekakor šteti

tudi razvoj mariborskih mestnih podjetij, predvsem električnega. Tudi mestna podjetja bodo na tej razstavi zastopana.

Nikdo ne bo oporekal, da je Maribor eno najvažnejših industrijskih središč naše države. Seveda se povojna industrija Maribora bistveno razlikuje od prejšnje. Zaradi ugodnih elektrifikacijskih razmer se je v Mariboru najbolj razvila tekstilna industrija, ki je predvojni Maribor ni poznal. Tej panogi industrije bo na letošnjem Mariborskem tednu posvečena specialna razstava.

Ker bo letošnja revija industrije prirejena v zelo velikem obsegu, so potrebni razsežni in takim razstavam primerni razstavniki prostori. Zato je uprava Mariborskega tedna upoštevala željo industrijskih razstavljalcev in jim dala na razpolago vse prostore v pritličju meščanske šole v Cankarjevi ulici.

Številne prijave mariborskih industrijskih podjetij vseh panog jamčijo, da bosta velika splošno-industrijska in specialna tekstilna razstava na letošnjem jubilejnim V. Mariborskem tednu res prava slika vse mariborske industrije.

Politične vesti

V bolgarski vladi je prišlo do nesoglasij med ministri, ki pripadajo skupini Cankova. Prometni minister Kožuharov je v soglasju s Cankovim zahteval, da imenuje notranji minister, ki je tudi pristaja skupine Cankova, iz vrst pristajev Cankova nove guvernerje in predstojnike okrožij. Notranji minister Krasnovski pa se je tej zahtevi uprl, ker pravi, da morajo biti volitve svobodne. Stališče notranjega ministra je odobrili tudi ministrski predsednik Kjuselvanov, kar je Cankova še bolj ogorčilo. Govori se, da nameravajo cankovistični ministri izstopiti iz vlade, da bi na ta način izzvali krizo vlade. Ni pa tudi izključeno, da bodo zaradi teh nesoglasij volitve v sobranje zopet odložene in s tem obnovena parlamentarna življenja.

Dardanelska konvencija je bila podpisana. Konvencija pomeni popolno zmago turškega stališča. Turške čete so že vkorakale v dardanelsko demilitarizirano cono. Tudi za Rusijo pomeni dardanelski

CLIO

ŠUMEČA LIMONADA

v tabletah po 50 p, izvrstna brezalkoholna osvežujoča pijača

Dober poletni artikel!

„UNIO“ družba z o. z., MARIBOR

Denarstvo

Na beograjski borzi

je bila pretekli teden ponudba vojne škode nekoliko večja in je zato njen tečaj malenkostno popustil. Tečaj se je gibal med 365 in 362, zaključen pa je bil nazadnje s 364. Tudi drugi državni papirji so neznatno popustili. Čvrsti pa so bili veliki dalmatinci, ki so v čvrstih rokah in se zato tudi malo pojavljajo na trgu.

Na pariški borzi je bila tendenca za naše državne papirje še nadalje mlačna.

Na njujorški borzi je bil dne 13. t. m. tečaj 7% Blaira 23,5 do 24,8% pa 24,5 do 23,7% Seligman pa je notiral 30 do 32,75.

Po intervenciji Narodne banke je bila dosežena na našem deviznem trgu precej stabilna situacija. London je v teku tedna narasel za 25 par, Budimpešta, Madrid in grški boni so ostali neizpremenjeni, Dunaj pa je popustil za 8. Milan je slaboten. Po uvedbi klinirskih čekov v plačilnem prometu z Italijo nazadoval tečaj lire za 12 odstotkov. Čvrst pa je Berlin, kar je v zvezi z vestmi o velikih železniških nabavah v Nemčiji.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 15. junija navaja te izpremembe (vse številke v milijonih din):

Zlata podloga je ostala skoraj neizpremenjena ter je znašala v domačih blagajnah 1.473'6, v tujini pa 58'8 milijona din. Devizna podloga se je zmanjšala za 12 na 2'5, valutna pa se je povečala za 0'1 na 0'2.

Devize, ki ne spadajo v podlogo, so se zmanjšale za 0'69 na 430'6.

Vsota kovane denarja se je povečala za 12'2 na 422'3.

Posojila so se zmanjšala za 7'7 na 1.598'4, in sicer so padla mešična za 6'8 na 1.346'2, lombardna pa za 0'8 na 252'2.

Razna aktiva so se zmanjšala za 3'9 na 595'0.

Obtok bankovcev se je zmanjšal za 39'7 na 4.780, obveznosti na pokaz pa so se zvišale za 17 na 1.658'6.

Razna pasiva so narasla za 5'5 na 365'2.

Skupno zlato in devizno kritje se je znižalo od 30'76 na 30'64%, samo zlato se je povečalo od 29'30 na 29'41%.

Dalmatinski denarni zavodi zahtevajo, da se ustanovi za Dalmacijo samostojen Pokojniški zavod. Istočasno pa so odklonili zahtevo splitskih trgovcev, da ustanovi Poštna hranilnica v Splitu svojo podružnico. Ta da je nepotrebna, ker ima v Splitu le 100 ljudi čerkovni račun pri Poštni hranilnici. Zbornica v Splitu je sklicala za 8. avgust posebno anketo, ki bo razpravljala o zahtevah trgovcev in denarnih zavodov.

Italijanska lira, ki je dolgo časa notirala v Curihu 24'10, je sedaj nazadovala na 24'05'7.

Grško-angelska pogajanja za znižanje obrestne mere za grška posojila so bila pretirana, ker se ni moglo doseči nikakoli soglasja.

Kontrola nad karteli v Jugoslaviji

Minister za trgovino in industrijo je na podlagi § 16 in 31 uredbe o kartelih in v svrhu pravičnega nadzorstva kartelov predpisal naslednje navodilo:

1. V ministrstvu za trgovino in industrijo se uvede evidenca cen za one predmete, ki jih proizvajajo ali prodajajo kartelna podjetja.

2. V ta namen morajo karteli mesečno poročati ministrstvu o stanju cen.

3. Od te dolžnosti se oproščajo karteli, ki nimajo kartelne organizacije v smislu § 3. odst. 1. uredbe o kartelih.

4. Mesečna poročila o cenah morajo biti sestavljena po navodilih ministristva za trgovino in in-

Pelikan terpentinsko milo za namakanje perila pa Radosť peric

dustriji in ta navodila morajo biti različna za posamezne vrste kartelov.

5. Vsa poročila in vsi podatki se morajo dostavljati ministrstvu neposredno.

K temu navodilu dostavlja »Jugoslovenski Lloyd« naslednje:

V dobi gospodarske krize skušajo mnoga podjetja s pomočjo kartelov onemogočiti ali pobiti konkurenco. To se dogaja tudi v Jugoslaviji, v kateri je bilo pri-

javljenih 50 kartelov s 300 včlanjenimi podjetji. Celo obrtniki, ki imajo večje delavnice skušajo ustanoviti svoje kartele.

Dosedaj so v trgovinskem ministrstvu prijavljeni naslednji karteli: kartel karbida (domač), kartel karbida (mednarodni), kalcijevega cianamida, ferosilicija, sladkorja, pismenega in tiskovnega papirja, kuvert, ovojnega papirja, mizar-skega kleja, osi, pivovaren, kvasa, premogovnikov, tanina (domač) in

Trgovci izpolni dolžnost, če naroči prvič in po-maga plasirati

drug mednarodni, nafte, vijakov, očetne kisline, destilacije lesa, svinčenih oksidov, nogavic, železa (en domač in en mednarodni), drugi kartel za nafto, papirnih vrečic, dva kartela zavarovalnic, v prvem je včlanjenih 8, v drugem pa 16 družb, žarnic (Tungstram), pločevinastega blaga, ključavničarskega blaga, ogljikove kisline, žarnic (Osram), pletene žice, verig, cementa, žičnih žebeljev, hlačevine, jedilnega pribora, peska in gramoza, nafte, kartel nafte III., kisa, mednarodni kisline (ESG), mednarodni destilacije lesa (Ilijag), retortnega oglja (Hosag), brodarstvih podjetij, okov, vate, klobučevine in livnic.

Uvajali pa bodo z izdatno reklamo Dolničar & Richter

L J U B L J A N A

Zavarovalnice pa imajo še svoj splošni kartel, v katerem je združenih 21 zavarovalnic, ki zavarujejo za primer požara, vloma, tatvine, pokvarjenja strojev in nezaposlenosti.

Stanje industrij na Hrvaškem

Poročilo zagrebške trgovsko-industrijske zbornice za l. 1935. podaja tudi zanimiv pregled o stanju industrije na njenem področju. Iz poročila posnemamo naslednje podatke.

Razmerje malih, srednjih in velikih industrijskih podjetij na področju zbornice je kakor 54:32:14. To se pravi, da so mali obrati v znatni večini. Ta podjetja imajo največ do 50 delavcev. V Združenih državah Sev. Amerike, ki je danes v industrijskem pogledu prav gotovo prva država na svetu, pride povprečno na eno industrijsko podjetje le 42 delavcev. Pomembnost malih podjetij se nikakor ne sme podcenjevati, ker so za nekatere panoge najbolj racionalna in tudi najbolj organizirana. Velika podjetja so le v rudniški, lesni, tekstilni in usnjarski industriji.

Zanimivi so tudi podatki glede strojne opreme industrij. — Od skupno 270 preiskanih industrij je 91 ali 36 odstotkov opremljeno s popolnoma modernimi stroji, 112 podjetij ali 45 odstotkov je deloma moderno opremljenih, dočim dela 50 industrij ali 19 odstotkov z zastarelimi stroji. Neko podjetje ima celo 90 let stare stroje. Največ starih strojev je v lesnih industrijah. — Popolnoma moderne stroje imajo tvornice testenin, industrije živil ter alkoholna industrija. Celotna slika ni neugodna, ker ne bi bil potreben poseben pritisk, da bi tudi onih 19 odstotkov z zastarelimi stroji moderniziralo svoje obrate.

V vseh teh 270 industrijskih podjetjih je bilo zaposleno l. 1931. 30.139, leta 1934. pa 37.417 delavcev. V času krize je število zaposlenega delavstva močno naraslo. Največ delavstva, namreč 39 odstotkov je zaposlenih v lesni stroki, 17 odstotkov v tekstilni, 8 v kmetijski in 7'5 odstotka v zemeljski. Te številke dokazujejo, da se gospodarska depresija ni pri nas začela leta 1929., temveč šele leta 1931. Ko pa se je začela kriza, ni padlo samo število delavstva, temveč so nazadovali tudi delavske mezde. Posebno so nazadovali mezde v gozdni stroki, s čimer je bilo zlasti prizadeto kmetstvo prebivalstvo.

Ni pa bil v vseh industrijah razvoj enak. V tekstilni stroki se je število delavstva od l. 1929. do 1934. podvojilo. A tudi v celoti se je povečala zaposlitev delavstva v letih krize za 8 odstotkov.

Problem ni v brezposelnosti delavstva, temveč v nizkih mezdah, v nizki kupni moči prebivalstva ter v njegovem nizkem življenjskem standardu.

Število zaposlenih otrok se je gibalo med 618 in 880, oz. med

1'51 do 2'35 odstotka. Največ otrok je bilo zaposlenih v usnjarski in zemeljski industriji.

Od vseh v hrvaški industriji zaposlenih ljudi je 80% moških in 20% žensk. Industrija je torej pretežno domena moških. V ameriški industriji je zaposlenih 70% moških in 30% žensk in bi torej bilo pri nas razmerje med moškimi in ženskami ugodno. Vendar pa je z ozirom na agrarni značaj naše dežele zaposlitev ženskih delavnic sil prevelika.

Zanimivi so tudi podatki o socialni pripradnosti delavstva. Pravih fabričnih delavcev, ki žive le od mezde, je bilo manj ko pa industrializiranih kmetov, katerih je bilo v vseh 270 podjetjih 53%. V gozdni stroki so bili sploh vsi delavci na pol kmetje. V zemeljski industriji je bilo 73%, v gradbeni 68 in v tekstilni 63% še neindustrializiranega delavstva. Najmanj nefabričnega delavstva je bilo v papirni industriji, namreč 1'5%, v grafični sta bila 2 odstotka, v kovinski 12, v usnjarski 17, v kmetijski 33 in v kemični 36 odstotkov. Od kmetijskih industrij je najmanj zaposlovala na pol kmetijskih delavcev alkohol. Industrija, kjer je bilo teh delavcev samo 16%.

Ta velika zaposlenost kmečkega prebivalstva v industriji ima za mezo in tudi cene kmetijskih pridelkov zelo slabe posledice. Kmet, ki ima prehrano in stanovanje doma, dela za vsako mezdo in s tem pritiska mezde navzdol. Na drugi

strani pa daje tudi svoje pridelke ceneje, ker ima še postranski zaslužek v industriji.

Kakor pa so v veliki manjšini pravi fabrični delavci, tako so na drugi strani v hrvaški industriji v veliki manjšini tudi podjetniki, ki so naložili svoj lastni pridobljene ali podedovani denar v industrijo. S tujim kapitalom delujoče delniške družbe so v znatni večini. Verjetno je, da je več ko 80 odstotkov industrij last delniških družb. Od vsega kapitala, ki je vložen v našo jugoslovansko industrijo, je okoli 7 milijard din domačega kapitala, ki so ga večinoma zbrali naši izseljenci in mali varčevalci ter naložili v denarne zavode, približno 4 milijarde din pa je tujega kapitala. Pomembnosti denarja naših izseljencev se vse premalo zavedamo. Od zedinjenja pa do leta 1935. so dali izseljenci okoli 10 milijard din, dočim smo dobili v tem času zunanji posojil samo za 6 milijard din. Denar izseljencev in naših domačih varčevalcev je bil tisti rezervoar, iz katerega so denarni zavodi črpali potrebna sredstva za ustanavljanje in kreditiranje industrijskih podjetij. Kako zelo pa smo še vedno kapitalno revna dežela, dokazuje najbolj jasno to, da ima samo pet londonskih velebank, ki so znane pod imenom »The Big Five«, 110 milijonov funtov delniškega kapitala in rezerv, torej za 22'6 milijarde din več, kakor imajo vse jugoslovanske banke in denarni zavodi.

(Dalje prihodnjič)

Kako se uporablja zakon?

Pod tem naslovom piše zagrebški »Obrtnički Vjesnik«:

Ni tako redek primer, da obsodi sodišče nekoga na več let zapora zbog relativno majhnega prestopka, da pa so na drugi strani ljudje tudi za velike prestopke oproščeni vsake krivde. Popolnoma naravno je, da takšni primeri niso razumljivi za one, ki pravilno mislijo, ker zahteva zdrav razum, da bi se dogajalo baš obratno.

Nočemo navajati posamezne primere, vendar pa se hočemo dotakniti enega primera, ki ga doživljajo naši obrtniki vsak dan.

Pred nekaj dnevi je prišel v naše uredništvo obrtnik in ko je po-tožil o svojih težavah in skrbih, se je moglo videti, da dela sam in brez vsakega pomožnega osebja in da s svojim delom preživlja štiri-člansko rodbino. Zbog bolezn ni mogel ta obrtnik delati tri mesece ter je brez svoje krivde prišel skupno s svojo rodbino na rob

propada. To njegovo bedo so spoznali tudi njegovi tovariši in mu pomagali, kolikor so v svoji revščini mogli. Ni pa tega uvidela davčna oblast, ki ga neusmiljeno preganja za nekaj sto dinarjev, ki jih dolguje za davke. Naš obrtnik skuša sicer poravnati ta dolg in od časa do časa si utrta od ust, da more nekaj plačati na račun dolžnega davka. Toda pridejo trenutki, ko mu vsa njegova dobra volja nič ne pomaga, ko ne more plačati, ker pač nima nobenega denarja. Kljub temu pa pošilja davčno oblast k njemu neprestano svoje organe, ki zarubijo revno pohištvo in stvari obrtnika. Na konec pa pridé dražba, ki vzame obrtniku njegovo krvavo zasluženno premoženje. Ne vpraša se: če more ta nesrečnik brez potrebnega orodja sploh živeti. V takšnih primerih priskočijo dostikrat obrtniku na pomoč usmiljeni ljudje iz neobrtinskih vrst in mu dajo denar, da more rešiti svoje orodje iz

rok neusmiljenih zastopnikov oblasti.

Tako se izvaja zakon proti najbolj revnim ljudem. Kako pa se zakon uporablja proti najbolj bogatim, proti onim, ki razpolagajo s stotinami milijonov din, pa naj pokažejo naslednje vrstice.

Navesu hočemo konkreten primer. Dolg, ki ga dolguje na davkih »Našička«, tvornica tanina in parna žaga, znaša nič manj ko 120 milijonov din. Samo po sebi se razume, da tako velik dolg na davkih ni mogel nastati čez noč, temveč se je kopičil več let. Tu pa nastaja vprašanje:

Zakaj ni davčna oblast na isti način, kakor proti malim obrtnikom, nastopila tudi proti temu velikemu industrijskemu podjetju? Nihče ne bo mogel reči, da Našička ne bi mogla redno plačevati davka, ko se vendar ve, da je vedno razpolagala z ogromnimi vsotami gotovine in z velikimi nepremičninami.

Takšno nepravilno izvajanje zakonskih določil ne pomeni samo veliko škodo za male gospodarske edinice in druge davkoplačevalce, temveč tudi veliko škodo za državo. Saj je morala država Našički znižati dolg od 120 na 53 milijonov din, kljub temu pa se proti temu velepodjetju še ne postopa na tak način, kakor proti drugim davkoplačevalcem.

Tako se torej pri nas uporablja in izvaja zakon o davkih!

Zaposlitev delavstva v maju

Po podatkih SUZORa

V maju je bilo pri SUZORu in vseh okrožnih uradih zavarovanih 625.871 delavcev in delavk, to je za 27.508 več ko v aprilu 1936 in za 59.132 več ko v maju 1935. — Število moških delavcev je naraslo za 11'67%, število žensk pa za 7'26%.

Najbolj se je v primeri z majem 1935 povečala zaposlenost v gradbah nad zemljo, namreč za 8274 delavcev, pri občinskih delih za 6629 in v tekstilni industriji za 6310. V odstotkih pa izkazuje največji dvig tobačna industrija s 47'62%, nato pa slede gradbe nad zemljo s 40'76%, občinska dela 23'28 odstotka, industrija kamenja in zemlje za 17'22 odstotka.

Zaposlenost pa se je zmanjšala v denarnih zavodih in zavarovalnicah za 1613 delavcev ali za 10'37 odstotka, v gozdno-žagarski industriji za 742 delavcev ali za 1'56% in v kemični industriji za 296 delavcev ali za 2'83%.

Absolutno se je najbolj povečalo število zaposlenega delavstva pri Okrožnem uradu v Nišu (za 1362), v Ljubljani (za 6861) in v Beogradu (za 6172 delavcev). Relativno pa se je število delavcev najbolj povečalo v Nišu za 33'03%, Subotici za 22'14 in v Skoplju za 20'03%.

Povprečna zavarovana mezda je znašala 21'28 din in se je v primeri z lani znižala za 0'31 din. Zaradi večjega števila delavcev pa se je skupna zavarovana mezda povišala od 319'3 na 333'03 milij. dinarjev.

Stanje naših kliringov

V milijonih din in zaokroženih notah znašajo naše terjatve v kliringem prometu proti:

Nemčiji	282
Italiji	226
Grčiji	54
Turčiji	4
Bolgarski	0'2

Skupno znašajo torej naše terjatve 566'2 milijona din.

Naš pasivni saldo pa znaša proti:

Češkoslov.	270
Franciji	103
Švici	38
Belgiji	27
Romuniji	20
Skupno	458 mil. din

Od tujine imamo več terjatev, kakor pa dolgujemo, za približno 110 milijonov, dočim je znašala koncem leta 1935. ta vsota še 242 milijonov din.

Dobave - licitacije

Za dobavo živilskih in hišnih potrebščin drž. bolnici za ženske bolezni v Ljubljani v času od 1. oktobra 1936 do 31. marca 1937 se razpisuje prva ofertna licitacija, in sicer: dne 27. avgusta za špecerijo in hišne potrebščine, za mleko in mlečne izdelke, dne 28. avgusta za vse vrste mesa, mesne izdelke in slanino, za kruh vseh vrst in kvas, za moko in mlevske izdelke ter za poljske pridelke. Licitacije bodo vsakokrat ob 11. uri v pisarni bolnišnice. Pogoji v upravi bolnice.

Vojasvo bo potrebne množine ovs, sena in slame nabavljalo s komisijam nakupom direktno pri producentih. Komisija posluje v Ljubljani, Mariboru, Celju, Ptuj, Slov. Bistrici, Škofji Loki in Bohinjski Beli, in sicer za nakup sena počenši z 20. julijem, za oves in slamo pa počenši s 5. avgustom 1936.

Štab šumadijske divizijske oblasti v Kragujevcu sprejema ponudbe za nabavo večje količine električnih žarnic z vodenim žigom S. D. O.

Uprava I. oddelka Vojno-tehnične zavoda v Sarajevu sprejema do 5. avgusta ponudbe za dobavo okroglega železa in železne žice.

Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do 22. julija ponudbe za dobavo gasilskih čelad, strešne lepke in katrana za lepenko.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 23. julija ponudbe za dobavo portland cementa, raznega električnega materiala, jekla, jeklene vrvice za merjenje, 100 kg kolofonije, kočev, jutenih slamnic, platna in do 30. julija za dobavo raznega električnega materiala.

Direkcija drž. rudnika Vrdnik sprejema do 23. julija ponudbe za dobavo večje množine žičnikov.

Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 30. julija ponudbe za dobavo 300 kg pocinkane bodljive žice in katodnih odvodnikov.

LICITACIJE

Kr. banska uprava Dravske banovine razpisuje za oddajo parketarstkih del pri gradnji III. državne realne gimnazije v Ljubljani I. javno pisarno ponudbeno licitacijo na dan 28. julija ob 11. uri dopoldne v sobi 33 tehničnega oddelka banske uprave v Ljubljani. Ponudbe naj se glase v obliki popusta na znesek odobrenega uradnega proračuna v višini dinarjev 237.175.—, Kavcija 24.000 din.

Krajevni šolski odbor v Vel. Podlogu, okraj Krško, razpisuje za oddajo gradbenih del za prizidavo stanovanjskega poslopja k šoli v Vel. Podlogu I. javno pisarno licitacijo. Ponudbe v obliki popusta na odobreni uradni proračun v višini din 96.994.—. Ponudbe se morajo vložiti do 30. julija v roke šolskega upravitelja.

Krajevni šolski odbor v Zalcu razpisuje za preizidavo narodne šole v Zalcu II. javno pisarno ponudbeno licitacijo na dan 21. julija ob 11. uri v prostorih občinske pisarne v Zalcu. Načrti in proračuni so interesentom na razpolago v občinski pisarni.

Pri Vojno-tehničnem zavodu v Kragujevcu bo dne 23. julija licitacija za nabavo vrtnega in polirnega stroja; dne 24. julija za dobavo raznega jekla; dne 25. julija za dobavo filca; dne 27. julija za dobavo pločevine od medi, ampermetrov in do 28. julija za dobavo sotomatskega tropolnega oklop-nika.

Dne 30. julija bo pri Komandi pomorskega arzenala v Tivtu ofertna licitacija za dobavo zidne in strešne opeke ter žlebnjakov, negašenega apna, portland cementa in cementnih ploščic.

Dne 31. julija bo v intendanturi štaba IV. Armijske oblasti v Zagrebu ofertna licitacija za oddajo vojne državne pšenice v mletev.

Dne 30. julija bo pri Upravi državnih monopolov v Beogradu ofertna licitacija za dobavo 350 m² desk za tobačno tovarno v Banji Luki.

Dne 31. julija bo pri štabu granične trupe v Skoplju ofertna licitacija za nabavo kompletnih telefonskih central.

Izdelava 363 zimskih oblek. Direkcija pošte v Ljubljani razpisuje prvo pisarno licitacijo za izdelavo 363 kap, zimskih bluz in hlač. Licitacija bo dne 24. avgusta ob 11. uri v pisarni ekonomskega oddelka, Sv. Jakoba trg št. 2. Najkasneje do desetih na dan licitacije se mora položiti 5% kavcija v pisarni direkcije pošte v Ljubljani, soba šte. 41. Pogoji po din 20.— v pisarni direkcije.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Privrednemu pregledu

Ugledni beograjski gospodarski tednik »Privredni Pregled« je v svoji zadnji številki posvetil svojo pozornost tudi nam. Posvetil pa nam jo je na način, da smo kar obstrmeli, ker nismo kaj takšnega nikdar pričakovali. »Privredni Pregled« namreč piše, ko da bi mi zapisali, da se mora slovensko gospodarstvo boriti v prvi vrsti proti konkurenci, ki prihaja od juga, mnogo manj pa proti oni konkurenci, ki prihaja iz tujine. Z drugimi besedami nam očita »Privredni Pregled«, kakor da bi mi propagirali, da so nam tuji manj nevarni, kakor pa nam je konkurenca, ki prihaja iz juga naše države.

Proti tej trditvi »Privrednega Pregleda« moramo prav odločno protestirati, ker kaj takega nismo nikdar zapisali. Tisti gospod, ki je ta očitek zapisal, mora silno slabo znati slovensčino, ker drugače si res ne moremo razlagati, da je mogel napisati »Privredni Pregled« kaj takšnega.

Mi se v resnici dosledno in energično borimo za pravice slovenskega gospodarstva, toda pri tem nikdar ne pozabljamo, da živi to gospodarstvo v okviru vsega jugoslovanskega gospodarstva. Zato tudi nikdar nismo predlagali niti enega predloga, ki bi mogel biti jugoslovanski skupnosti na škodo.

Pač pa smo odločno nastopili proti temu, da bi se slovensko gospodarstvo pod izgovorom jugoslovanske skupnosti uničevalo in zato smo vedno in z vso oostrostjo nastopili proti onim centralističnim tendencam, ki so hotele videti v Sloveniji samo hvaležen

davčni objekt, nikdar pa niso imele smisla in srca za potrebe Slovenije. To pa je nekaj čisto drugega, kakor pa je zapisal »Privredni Pregled«.

Enako ostro pa smo nastopili vedno tudi proti napakam naše uprave, proti njeni nesposobnosti za reševanje gospodarskih vprašanj. A tudi pri tem je bila naša kritika vedno tudi državno-konstruktivna in brez oklevanja moramo reči, da bi bilo vse v državi bolje, če bi se upoštevali in izvajali naši predlogi.

Posebno nezaslišano pa je, če se nam očita kakršna koli naklonjenost do tujih podjetij in do tuje konkurence. Menda ni v Jugoslaviji lista, ki bi bil v obrambi domačih podjetij, pa naj bodo ta na jugu ali na severu države, tako dosleden, ko »Trgovski list«. Naj gospodje pri »Privrednem Pregledu« samo malo bolj pozorno čitajo naš list, pa nam bodo morali to potrditi.

Nekaj drugega pa je seveda, če z denarjem davkoplačevalcev ustanovljena državna podjetja čisto brez vse stvarne potrebe hočejo uničiti slovenska podjetja. Slovenici plačujejo največ davka v državi, a prav gotovo ne zato, da bi se z državnim denarjem uničevala njih podjetja, ki enako plačujejo državi visoke davke. Samo tisti, ki ne razume pravilno jugoslovanske skupnosti, more biti proti temu našemu stališču.

Upamo, da nam med te ljudi »Privrednega Pregleda« le ne bo treba uvrstiti in zato se tudi nadejamo, da bo v bodoče o našem listu poročal pravilno.

Kontrola izvoza in izkoriščanje uvoznih kontingentov

Da se redno kontrolira izvoz in da se v polni meri izkoristijo nam dovoljeni kontingenti, je Generalna direkcija državnih železnic na prošnjo Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine izdala potrebna navodila izvoznim železniškim postajam. Po teh navodilih mora izvoznik pri nakladanju blaga, ki je kontingentirano, izročiti nakladalnim postajam uverjenje o izvozu v štirih izvodih, na podlagi katerih bodo postaje same določile dan in kraj nakladanja, število vagonov, število glav živine, ki se bo naložila, število sodov ali zabojev, bruto teža pri izvozu vsake vrste blaga itd. Postaja ne bo dovolila, da se natovori večje število kosov ali zabojev, kakor pa določa uverjenje, prav tako tudi ne, da bi se katero uverjenje izkoristilo le deloma. Nakladalno postajo more izpremeniti samo železnica, in sicer z odobrenjem Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine ali Urada za kontrolo izvoza živine. Druge podatke na uverjenju: kakor glede vlačivosti uverjenja, količin, komisijarjev, kupca, nakladalne postaje itd. sme izpremeniti samo državni veterinar pa nalogu Zavoda ali Urada ali pa oseba, ki jo v to Zavod ali Urad posebej pooblastita. Vse take izpremembe mora državni veterinar na uverjenju uradno potrditi. Navajanje vseh teh podatkov na potrdilih ko tudi vse drugo, velja za vse izvozne predmete, za katere izdaja Zavod za pospeševanje zunanje trgovine ali Urad za kontrolo izvoza živine uverjenja, razen za živo in zaklano perutnino in jajca, ki se izvažajo v Avstrijo ter ribe, ki se izvažajo v Nemčijo, ker velja za to blago poseben režim in zato ostanejo glede izvoza teh predmetov v veljavi še stari predpisi.

V zvezi s tem je izdalo kmetijsko ministrstvo vsem svojim podrejenim veterinarskim in kmetijskim referentom ter obmejnimi veterinarskim postajam posebna navodila. Državni veterinarji morajo na vseh izvodih uverjenja potrditi, da je bilo blago pred natovorjenjem pregledano ter potrditi tudi to, da število natovorjenih kosov ni večje od onega, ki ga določa uverjenje, kmetijski referenti pa morajo potrditi prav tako na vseh izvodih uverjenja, da število zabojev (pri jajcih) in teža nista večja, kakor pa sta označena v uverjenju. Obmejni veterinarji pa morajo potrditi, da se je izvoz blaga tudi izvršil. Če se izvažajo živa živina, mora veterinar v posebni opombi zapisati na uverjenju, koliko živine je ev. med vožnjo poginilo.

VELETRGOVINA

kolonijalne in
špecerijske
robe

IVAN JELAČIN
Ljubljana
Zaloga sveže prazene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna posredništvo
Zahtevajte cenik!

Že v 24 urah

ltd. škrobi in svetloilika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in tika domače porilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6, Selenburgova ul. 3.

Telefon št. 22-72.

O čem bo razpravljala tarifni odbor

Na sklepu prometnega ministra se sestane tarifni odbor dne 30. julija v Zagrebu. Seje tarifnega odbora bodo v dvorani trg-industrijske zbornice. Dnevni red zasedanja je določen takole:

1. železniške tarife za prevoz žitaric;
2. tarife za prevoz proizvodov lesne industrije;
3. tarife za prevoz gradbenega materiala;
4. slučajnosti.

»Jugoslovanski Kurir« poroča, da bo tarifni odbor predlagal znižanje vseh teh tarif. Primanjkljaj, ki bi s tem nastal, naj bi se pokrili s povišanjem tarife za blago, čigar vrednost prekaša 15.000 din za 10 ton.

**Trgovci!
Naročajte
„Trgovski list“!**

Zunanja trgovina

Rožmarinska zadruga na Hvaru izvozi letno okoli 70 ton zdravih rastlin v Nemčijo. Letos je prodala že 15 ton zdravih rastlin v Ameriko.

Za 32 milijonov din smo kupili lani blaga od Japoncev, njim pa smo prodali blaga le za 200.000 din. Večina japonskega blaga je bila vrhu vsega še slabe kvalitete in nepotrebno.

22.000 ton boksita je bilo v preteklem mesecu izvoženih iz šibeniškega pristanišča v Friedrichshafen.

Doma in po svetu

V nedeljo so v Zagrebu z velikanskimi slovesnostmi praznovali 57. rojstni dan dr. Vladka Mačka. Slavnosti se je udeležilo okoli 40.000 ljudi, med njimi tudi 200 Slovencev pod vodstvom posl. dr. Doboviška. Slavnostni nagovor na doktorja Mačka je imel dr. Pernar, ki je naglasil, da je sicer dr. Maček tako skromen, da zaradi svoje osebe nikdar ne bi hotel doživeti takšnih proslav, da pa se kot zvest sin hrvaškega naroda pokorava njegovi volji in želi, da se na rojstni dan voditelja hrvaškega naroda manifestira njegova popolna enotnost.

Dr. Maček je v svojem zahvalnem govoru posebno naglasil, da se hrvatski narod bori predvsem za pravico in da bo zato tudi zmagal.

Združena opozicija bo nastopila pri jesenskih občinskih volitvah enotno, kakor so izjavili njeni srbski voditelji. Posebna važnost se pripisuje jesenskim obetanim občinskim volitvam tudi zato, ker bodo jeseni izvoljeni župani tudi odločili pri senatnih volitvah leta 1938.

V ponedeljek dopoldne se je začel stafetni tek, ko bodo olimpijsko baklo prenesli tekači na 3075 km dolgi progi v 12 dneh iz Olimpije v Berlin. Z lečo je bila prižgana olimpijska bakla in vsak tekač bo napravil z baklo en kilometer in jo nato izročil naslednjemu tekaču. Skozl Jugoslavijo je dolga proga 575 km. 1. avgusta bo bakla v Berlinu in z njo prižgan olimpijski ogenj, znak, da so se olimpijske igre pričele.

Prižad je že začel nakupovati novo pšenico in je v treh dneh nakupil na beograjski, somborski in novosadski borzi 1200 vagonov.

Največji zagrebski hotel »Esplanade« so hoteli kupiti tuji, a je bila ta namera po zaslugi Prve hrv. štedionice preprečena.

Velika ležišča kamnite soli so bila odkrita pri Tuzli. Ležišča cenijo strokovnjaki na 1.500.000 ton. Pri letni porabi 4000 ton bi bili preskrbljeni s kamnito soljo za več ko 30 let.

L. 1926 je bilo v Osijeku sezidanih 82 novih poslopij v skupni vrednosti 159-6 milijona din, leta 1934 pa samo 7 hiš, ki so veljale nekaj nad pol milijona din. Pač dovolj jasna slika o težkih posledicah gospodarske krize.

V novo državno prometno šolo v Beogradu bo letos sprejetih 60 učencev.

Stavbni delavci v Karlovcu so začeli stavkati. Zahtevajo sklenitev kolektivne pogodbe in povišanje mezd.

Olike bodo letos v Dalmaciji, zlasti v severni, slabo obrodile. Denar družbe za pobijanje be-raceja sta poneverila dva bivša funkcionarja družbe. Proti obema je vložena kazenska ovadba.

842.000 radijskih naročnikov ima že Češkoslovaška in je glede števila radijskih naročnikov že na 6. mestu v Evropi.

Atentatorja na angleškega kralja so oddali v umobolnico, ker je duševno bolan. Policija se je tudi prepričala, da gre le za osamljen incident, ne pa za kako zaroto.

Število smrtnih žrtev zaradi vročine v Združenih državah Sev. Amerike naraslo že na 3700.

Tržna poročila

Ljubljanski trg

Na sadnem trgu se je pojavilo že prvo grozdje, ki je bilo poslano iz Novega Sada in se je prodajalo po 10 do 16 din za kg. Sadja je na trgu v izobilju. Hruške iz južnih krajev so po 4 do 5 din, prodajajo pa se tudi že domače hruške. — Vedno več je na trgu jabolk, ki se prodajajo po 3 do 5 din. Tudi marelice je še precej na trgu in se prodajajo po 6 do 8 din. Enako dobro je založen zelenjadni trg. — Paradižniki iz Vojvodine so po 3 do 4 din, lepi domači pa po 5 din. Borovnic je bilo na sobotnem trgu zelo mnogo in so se prodajale po 1'50 din liter. Malo pa je bilo jagod in je bila zato tudi njih cena visoka. Prodajale so se po 8 din za liter. Mnogo je na trgu kumar, ki bodo letos dale zelo dobro letino. Kumare za vlaganje se prodajajo po 100 kumaric za 10 din. Domači stročji fižol se prodaja po 2'50 do 4 din. Na trg je bilo pripeklanih tudi mnogo suhih gob. Cena pa je gobam padla in gobarji se pritožujejo, da prejema od raznih nakupovalcev manj, kakor pa so se z njimi pogodili. Sveže gobe se prodajajo po isti ceni.

Mariborski trg

Na sejem dne 14. t. m. je bilo prignanih 18 konj, 15 bikov, 155 volov, 354 krav in 35 telet, skupaj 577 glav živine. Povprečne cene so bile te: debeli voli 1 kg žive teže od din 3'50 do 4, poldebili voli od 2'80 do 3'10, plemenski voli 2'75 do 3'60, biki za klanje 2'50 do 2'80, klavne krave debele 2'25 do 2'75 plemenske krave 2'50 do 3, krave za klobasarje 1'75 do 1'90, molzne krave 2 do 2'75, breje krave 2'75 do 3'10, mlada živina 2'75 do 3'10, teleta 3'50 do 4. — Prodanih je bilo 363 glav.

Mesne cene: volovsko meso I. vrste 1 kg din 8 do 10, II. vrste 6 do 8, meso od bikov, krav, telic 4 do 6, telečje meso I. vrste 8 do 10, II. vrste 5 do 6, svinjsko meso sveže od 8 do 12 dinarjev.

Radio Ljubljana

Sreda, 22. julija: 12.00: Baletna glasba (plošče) — 12.45: Poročila, vreme — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Plošče po željah — 14.00: Vreme, borza — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura: Rudninska bogastva Jugoslavije (Aleksander Belič) — 19.50: O taborih in taborjenju (razgovor ljubljanskih skavtov) — 20.10: Umetnostni spomeniki Škofje Loke in okolice (Janez Veider) — 20.30: Koncert religiozne glasbe: pevske točke izvajajo g. Tone Petrovič, spremlja in orgelske solistične točke izvajajo g. Arnič Blaž — 21.30: Prenos plesne glasbe iz Park-hotela na Bledu — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.20: Prenos plesne glasbe iz Park-hotela na Bledu.

Četrtek, dne 23. julija: 12.00: Simfonične pesnitve (plošče) — 12.45: Poročila, vreme — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Odlomki iz oper (plošče) — 14.00: Vreme, borza — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura: Prijatelj-ski spomini na Stjepana Mitrov-Ljubisa — 19.50: Harmonika igra koncertne točke (plošče) — 20.10: Slovensčina za Slovence (dr. Kolarič) — 20.30: Prenos iz Beograda — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.20: Koncert ruskega seksteta.